Waar het doel de middelen heiligt...

MS De crisis rond de Falklandeilanden heeft de bezorgde mensheid weer eens in de gelegenheid gesteld een nieuwsgierige blik te werpen onder de deksels van de kookpotten waarin van alles en nog wat pleegt te worden bekokstoofd in de keuken van de internationale verhoudingen. Voor de verandering – en hoogstwaarschijnlijk tot veler grote opluchting – ging het ditmaal nu eens niet om een rechtstreekse belangenbotsing tussen de gebruikelijke antipoden in de blokken van Oost en West, boven wier conflicten altijd de omineuze dreiging hangt van een mogelijke escalatie tot nucleair geweld, maar om de wederrechtelijke aantasting van de Britse soevereiniteit door een regime dat zich ook zonder een dergelijke flagrante schending van de internationale rechtsregels reeds danig impopulair had weten te maken, in eigen land zo goed als in de omringende wereld. Het staat buiten twijfel dat Argentinië in deze aangelegenheid moet worden gezien als de *staatkundige aanvaller;* immers, dat land heeft bepaald niet onder stoelen of banken gestoken dat het uit was op *wijziging van de status quo.* Op zichzelf behoeft een zodanig streven zeker niet als ongeoorloofd te worden betiteld, mits althans daarbij de rechte weg wordt bewandeld. Iets totaal anders is het echter wanneer voor het metterdaad wijzigen van de bestaande toestand wordt gegrepen naar middelen en methoden als in het onderhavige geval gebezigd: het onder toepassing van geweld schenden van de territoriale integriteit van een staat wiens soevereiniteit over dat gebied vooralsnog behoort te worden gerespecteerd, stempelt de aldus handelende tot de *strategische aanvaller* die door de volkerengemeenschap verdient te worden veroordeeld wegens zijn agressie.

Dat was dan ook prompt het geval. In Resolutie 502 werd het Argentijnse optreden afgekeurd door de Verenigde Naties, die bovendien van mening bleken dat Argentinië zijn militairen behoorde terug te trekken. Het lag wel voor de hand dat de leden van het Noordatlantische bondgenootschap zich daarbij solidair zouden betonen met de aangevallen partner, en de vraag was daarnaast hoe de Derde-Wereldlanden zich zouden opstellen: zou hun afkeer van het kolonialisme hen partij doen kiezen voor de staat die pretendeerde deze laatste rest van het Britse koloniale imperium te willen liquideren, of zouden zij – ongetwijfeld ook in hun eigen belang – de onaantastbaarheid van het soevereiniteitsprincipe vooropstellen en daarom de usurpatie veroordelen; òf zouden zij zich richten naar de, in onze dagen welhaast obligate, keuze tussen rechtse en linkse autoritaire regimes?

De lezer hoeft in deze kolommen niet meer te worden geïnformeerd over wat hem inmiddels reeds bekend kan zijn: de Derde-Wereldlanden kozen nadrukkelijk voor het soevereiniteitsstandpunt. Daarmee doorkruisten zij klaarblijkelijk de verwachtingen die de Sovjet-Unie omtrent deze aangelegenheid had gekoesterd toen zij anticipeerde dat de voormalige koloniën zich zouden keren tegen de natie die hen in het verleden had „ontgonnen" en „uitgebuit": het gevolg was dan ook dat de Sovjet-Unie was genoodzaakt zich aan te passen bij de meerderheid, en het niet waagde tegen de resolutie te stemmen maar zich opportunistisch van stemming onthield. In wezen impliceerde die stemonthouding evenwel een welwillende ondersteuning en aanmoediging van het Argentijnse optreden, dat enerzijds stilzwijgend door de Sovjet-Unie werd gesanctioneerd terwijl anderzijds het Kremlin de Britten ervan betichtte een achterhaald, en door de Verenigde naties reeds bij herhaling veroordeeld, kolonialisme te willen in stand houden.

Toch waren insiders nauwelijks verrast door de positie die de Russische delegatie ten dezen innam. Immers, al sinds jaar en dag ligt Moskou onder een deken met de Argentijnse junta, hoe volslagen onbegrijpelijk dat ook moge voorkomen aan elke zichzelf respecterende linkse of progressieve groepering die de stelregel huldigt dat het autoritaire bewind van die Zuidamerikaanse generaals behoort te worden gebrandmerkt als „fascistische moordenaars": men her-

innere zich slechts de boycotactie tegen de in juni 1978 in Argentinië gehouden wereldkampioenschappen voetbal. Klaarblijkelijk echter zijn er ook andere dan strikt ideologische overwegingen in het spel in het besluitvormingsproces van de Russische leiders, want het lijkt niet aannemelijk dat het bestaan van een vrij militante linkervleugel in de achterban waarop de junta steunt een gerede aanleiding zou kunnen zijn voor de Sovjet-Unie zich amoureus te gedragen tegenover een dictatuur die de links-Peronisten te vuur en te zwaard vervolgde en aan de anticommunistische doodseskaders de vrije hand liet bij het liquideren van vakbondsleiders, linkse guerrillero's zoals de Montoneros, en andere tegenstanders.

Het is bepaald niet alleen de spreekwoordelijke kat die bereid is om den wille van de smeer de kandeleer te likken; ook de beer blijkt daarvoor allerminst terug te schrikken. Geen wonder overigens, want wie honger heeft, kan maar beter niet te kieskeurig zijn. De drijfveer achter het handelen van de Sovjet-Unie, ten faveure van een regime dat zij qualitate qua toch hartgrondig zou moeten verfoeien, is inderdaad in belangrijke mate te vinden in de honger die de Russische bevolking zou moeten lijden als niet op de een of andere manier zou kunnen worden verzekerd dat van elders wordt aangevuld wat de agrarische sector in het eigen paradijs nog steeds niet in voldoende hoeveelheden kan produceren. Wie de ontwikkelingen van de laatste jaren opmerkzaam heeft gevolgd, zal stellig hebben begrepen hoe uitermate kwetsbaar de Sovjet-Unie op dat gebied wel is. Een graanembargo, zoals de Verenigde Staten enkele malen als pressiemiddel hebben gehanteerd, kan dan ook worden beschouwd als een zeer efficïent wapen; en het Kremlin herinnert zich ongetwijfeld bijzonder goed dat het Argentinië is geweest dat in 1980 de Amerikaanse boycot – ingesteld wegens de Russische inval in Afghanistan – ontkrachtte door geweldige hoeveelheden graan, peulvruchten en vlees aan de Sovjet-Unie te leveren: in juli van dat jaar werd een leveringscontract voor vijf jaren afgesloten dat de Sovjet-Unie maakte tot Argentinië's beste afnemer.

Het laat zich dan ook gemakkelijk begrijpen dat de Russische beer niet al te zeer geneigd is te bijten in de hand die hem de begeerde hapjes aanreikt. Een principieel antifascistisch standpunt innemen, zou – dat is ook in de satellietstaten reeds herhaaldelijk gebleken – kunnen leiden tot openlijke ontevredenheid met het sacrosancte communistische systeem, dat van de zo uitdrukkelijk beloofde heilstaat zelfs nog niet eens de elementaire levensbehoeften van de inwoners heeft kunnen garanderen! Overigens mag geredelijk worden betwijfeld of Argentinië het zich wel zou kunnen en durven permitteren een eventuele veroordeling uit het Sovjetrussische kamp te beantwoorden met het opschorten van de contractuele leveranties: voor een land waar men in geen enkel van de laatste jaren erin is kunnen slagen de inflatie terug te dringen tot beneden de grens van honderd procent (!) zou het boemerangeffect van een dergelijke strafmaatregel stellig gelijkstaan met een financieel-economische zelfmoord.

De Sovjet-Unie kan derhalve gerust zijn en welgemoed voortgaan op de ingeslagen koers: zij loopt vooralsnog geen enkel risico. Het doorgeven van door haar waarnemingssatellieten en „vissersschepen" verzamelde informatie over de bewegingen van de Britse vloot past dan ook precies in haar beleid . . . dat komt in wezen overeen met het kunstjes vertonen van de op versnaperingen beluste beer in de dierentuin, met dien verstande dat díé zodanig is gehuisvest dat het argeloze publiek geen gevaar te duchten heeft.

Voor goed begrip moet echter worden aangetekend dat het onjuist zou zijn te veronderstellen dat de Sovjet-Unie in feite door de nood gedwongen tot haar standpunt in deze aangelegenheid is gekomen. Ontegenzeglijk heeft mede een belangrijke rol gespeeld dat Groot-Brittannië deel uitmaakt van de Westerse wereld die krachtens de door Lenin geformuleerde opdracht ten onder moet worden gebracht. Het is in de geschiedenis van het communisme bepaald geen novum dat men zich dan, in het kader van de lange-termijnstrategie, tijdelijk schaart aan de zijde van een land of groep van landen die in staat wordt geacht de verklaarde vijand afbreuk te doen waarna men zelf in een later stadium de vruchten zal kunnen oogsten: in de strijd tegen het kapitalisme gaat het immers om het uiteindelijke doel . . . en dat wordt geacht alle denkbare en ondenkbare middelen te heiligen!